

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos

Helsinki 29.8.2008

Tiedotusvälineille
JULKAISUVAPAA 30.9.2008 klo 10.00

MAKSUVAIKEUDET PIKALUOTTOMARKKINOILLA

Pikaluotot ovat matkapuhelimen tekstiviestillä haettavia pieniä luottoja, joiden velkamäärä on korkeintaan muutamia satoja euroja ja laina-aika on enintään muutamia viikkoja. Pikaluottomarkkinat ovat laajentuneet voimakkaasti vuodesta 2005 lähtien. Pikaluotot ovat tuoneet monille kuluttajille apua tilapäisiin rahantarpeisiin. Osa velallisista on kuitenkin joutunut pikaluottojen takia vakaviin maksuvaikeuksiin.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksessa *Valkama, Elisa & Muttilainen, Vesa: Maksuvaikeudet pikaluottomarkkinoilla* on tarkasteltu maksuvaikeuksia, jotka johtuvat matkapuhelimella otettavista pikaluotoista. Tutkimuksessa on kuvattu pikaluottoyritysten toimintatapoja sekä oikeudelliseen perintään edenneiden pikaluottoasioiden määrää ja sisältöä.

Tutkimus perustuu seuraaviin aineistoihin: 1) pikaluottotoiminnan taustaa ja sopimusehtoja kuvaavat tiedot, 2) Suomen Asiakastieto Oy:n luottotietorekisterin tiedot pieniin kulutusluottoihin liittyvistä maksuvaikeuksista sekä 3) tuomioistuinten ja ulosoton rekisteriaineistot pikaluottojen oikeudellisesta perinnästä.

Pikaluottojen takaisinmaksu tuottaa monille velallisille vaikeuksia

Suomen Asiakastieto Oy:n luottotietorekisterin tietojen perusteella tili- ja kertaluottojen ryhmän velkomustuomiot ovat moninkertaistuneet vuodesta 2005 lähtien. Tämän ryhmän velkomustuomiot ovat kaikkiaan lisääntyneet runsaasta 20 000:sta lähes 58 000:een vuosina 2005–2007. Kasvu on ollut voimakkainta korkeintaan 300 euron saatavien ryhmässä, johon lasketaan matkapuhelimella otetut pikaluotot.

Vuonna 2007 näistä velkomusasioista annettiin käräjäoikeuksissa noin 22 000–23 000 velkomustuomiota ja ne kohdistuivat 8 000–9 000 henkilöön. Tämä merkitsee, että arviolta kaikkiaan noin 2,5 promillea täysi-ikäisistä suomalaisista oli saanut velkomustuomion maksamattomasta pikaluotosta. Näistä tuomioista lähes 60 prosenttia kohdistui miehiin ja runsaat 40 prosenttia naisiin.

Maksuvaikeudet ovat yleisimpiä nuorilla aikuisilla

Pikaluottoyrityksiä on moitittu erityisesti nuorten henkilöiden velkaongelmista. On arveltu, että pikaluotot houkuttelisivat nimenomaan nuoria harkitsemattomaan lainanottoon. Tutkimusaineistojen perusteella pikaluottoihin liittyvät maksuvaikeudet eivät kuitenkaan ole kaikkein yleisimpiä nuorten keskuudessa. Pikaluottojen takia vakaviin maksuvaikeuksiin joutunut henkilö on tyypillisesti keskimäärin 26-vuotias. Kaikista käräjäoikeuksien pikaluottoja koskevista velkomustuomioista yli puolet (56 %) kohdistui henkilöihin, jotka olivat vähintään 25-vuotiaita.

Pikaluottojen velkomustuomioissa saatavien rahamäärät ovat suhteellisen pieniä: keskimäärin 120 euroa (mediaani). Oikeudelliseen perintään edenneestä maksamattomasta pikaluotosta kertyy velalliselle kuitenkin runsaasti kuluja. Tutkimusaineiston perusteella yhdelle maksamattomalle pikaluotolle kertyy oikeudellisessa perinnässä perintä- ja oikeudenkäyntikuluja keskimäärin 250 euroa.

Pikaluotot ovat vain osittain syynä velkaongelmiin

Ulosoton rekisteritietojen mukaan valtaosalla pikaluottojen takia maksuvaikeuksiin joutuneista velallisista velkaongelmat ovat jo kokonaisuudessaan melko vakavia. Enemmistöllä velallisista oli useita maksamattomia velkoja ulosotossa. Yli puolella pikaluottovelallisista ulosottovelkojen kokonaissaldo oli vähintään 3 000 euroa.

Velkasuhteiden runsas lukumäärä ja ulosottovelkojen korkea kokonaissaldo antavatkin viitteitä siitä, että pikaluottovelallisten maksuvaikeudet eivät johdu yksinomaan maksamattomista pikaluotoista. On mahdollista, että pikaluottoihin liittyvät velkaongelmat kasaantuvatkin jossain määrin tietyille henkilöille, joilla on ylipäätään vaikeuksia hallita talouttaan. Pikaluottoja on saatettu käyttää näissä tapauksissa esimerkiksi aiemmin syntyneiden velkaongelmien korjaamiseen.

Ulosoton perintätoimien alkamisajankohdan perusteella velkaongelmat näyttäisivät olevan valtaosalla velallisista kuitenkin melko tuoreita. Enemmistö pikaluottovelallisista oli kirjattu ulosoton asiakkaiksi ensimmäistä kertaa vasta vuosien 2006–2007 aikana.

Pikaluottoyritysten lainaehdot melko hyvin esillä

Tutkituista yrityksistä lähes kaikilla lainaehdot olivat melko hyvin esillä yritysten verkkosivuilla. Lainaehtoissa oli tietoa lainan takaisinmaksusta, kustannuksista, laina-ajoista ja lainamääristä. Luotosta lainanhakijalle aiheutuvat kulut ilmoitettiin yleensä koron sijasta käsittely- ja toimituskuluina.

Pikaluottoa on yleensä mahdollista hakea viikon jokaisena päivänä. Valtaosa yrityksistä ei kuitenkaan siirrä rahaa asiakkaan tilille yöaikaan. Ainoastaan 15 prosenttia yrityksistä ilmoitti myöntävänsä lainaa 24 tuntia vuorokaudessa.

Enemmistö (80 %) yrityksistä edellytti, että lainanhakijan täytyi olla vähintään 20-vuotias. Niin ikään lähes kaikki yritykset ilmoittivat myöntävänsä luottoja ainoastaan henkilöille, joilla ei ollut maksuhäiriömerkintöjä luottotietorekisterissä. Säännölliset tulot olivat lainan saamisen ehtona vain muutamassa yrityksessä.

Selvityksessä pyrittiin saamaan tietoa myös yritysten tavasta hoitaa asiakkaiden maksuvaikeustilanteita. Vain pieni osa yrityksistä informoi asiakkaita maksuvaikeustilanteiden varalta tai velkaongelmista ylipäätään. Yli puolessa yrityksiä asiakkaita palveltiin ainoastaan sähköpostin välityksellä.

Sopimusehtojen vakiintumiseen ovat osaltaan vaikuttaneet toimialan itsesääntelykeinot sekä eri viranomaisten kannanotot ja toimenpiteet. Itsesääntelyllä ei voida korjata kuitenkaan kaikkia epäkohtia, minkä vuoksi tilanne voi edellyttää tarkennuksia myös lainsäädäntöön.

Lisätietoja: tutkija Elisa Valkama puh. 010 366 5328, gsm 041–507 7190
erikoistutkija Vesa Mutttilainen gsm 050–456 1312
(tutkimusjohtaja Jyrki Tala puh. 010 366 5356)

Julkaisu on OPTL:n kotisivuilla <http://www.optula.om.fi>

Julkaisun voi tilata Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta puh. 010 36 65355